

ЭНТЭСИЭЛЛИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2000 с.

Муус устар

11

күнэ

оптуорунньук

№ 41 (8731)

«Саха Республикатыгар олохтоох салайыныыга көһүү быстах кэмнн туһунан»

Саха Республикатын Сокуонун туһунан
САХА РЕСПУБЛИКАТЫН ГОСУДАРСТВЕННАЙ МУНЬАБЫН (ИЛ ТҮМЭН) БЭРЭСТЭБИИТЭЛЛЭРИН ПАЛАТАТЫН УУРААҔА
Саха Республикатын Государственной Муньябын (Ил Түмэн) Бэрэстэбиитэллэрин палатата уураа:

1. «Саха Республикатыгар олохтоох салайыныыга көһүү быстах кэмнн туһунан» Саха Республикатын Сокуонун ылынарга уонна бэчээккэ тахсыбыт күнүттэн күүһүгэр киллэрэргэ.

2. Уураах ылынылыытыг түгэнииттэн күүһүгэр киирэр.

Бэрэстэбиитэллэр палаталарын
председателэ Н. СОЛОМОВ.

Дьокүүскай к., 2000 сыл күлүн тутар 27 күнэ
С 166-П №-дээх

Саха Республикатыгар олохтоох салайыныыга көһүү быстах кэмнн туһунан

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН СОКУОНА

Бу сокуон Саха Республикатыгар олохтоох салайыныыга көһүү быстах кэмнн улуустарга уонна республикатааҕы суолталаах куораттарга былаас утумнаһыта хайаан да наадалаабынан сибээстээн үөскүүр сыһыаннаһылары сүрүнүүр.

1 ыстатыйа. Көһүү быстах кэмннн государственнай былаас олохтоох бэрэстэбиитэллээх органнын боломуочуулары.

Улуустарга уонна республикатааҕы суолталаах куораттарга боломуочууларын болдоҕо ааһан эрэр государственнай былаас олохтоох бэрэстэбиитэллээх органнын боломуочуулары былаас сана талыллыбыт олохтоох бэрэстэбиитэллээх органныра үлэлэрин саҕалыахтарыгар диэри оннунан хаалларары олохтуурга.

2 ыстатыйа. Көһүү быстах кэмннн государственнай былаас олохтоох ситэриилээх органнын боломуочуулары.

Ситэриилээх былаас баһылыга - Саха Республикатын Президентэ олохтоох дьаһалталарын баһылыктарын боломуочуулары ааһан эрэр улуустарга уонна республикатааҕы суолталаах куораттарга дьаһалта баһылыгын эбээһинэһин толорооччуна аһылар.

3 ыстатыйа. Түмүк балаһыаньалара.

Саха Республикатын сокуоннарын уонна атын сокуон суолталаах аакталарын бу сокуонга утарсыбат өтгүлэрэ туттуллар.

Бэрэстэбиитэллэр палаталарын
председателэ Н. СОЛОМОВ.

Дьокүүскай к., 2000 сыл күлүн тутар 27 күнэ
С 165-П №-дээх

2000 сылга —

2000 үтөө дьыала

ТРЕНАЖЕРНАЙ СААЛААННЫБЫТ

Сотуругаабыта Үөдэйгэ оскуола 80 сылын юбилейин көрсө оскуола төрөппүттэрэ бэртээхэй тренажернай сааланы тутан үлэһэ киллэрдилэр.

Бу тренажернай саала көндөйүн былырын саас Данилов Василий Петрович, Эверстов Николай Афанасьевич маастардаан туппугуттара, саамай актыыбынайдык төрөппүттэр Эверстов Д.А., Алексеев Д.П., Романов В.Н., Яковлев Д.Д., Саввин А.Ю. о.д.а. үлэлэспиттэрэ. Тренажернай саала үрдүн, түннүгүн, аанын сабытытын оскуола педколлективин эр дьоно оҥордулар. Онтон муостатын нэһилиэк спортсменнара Яковлев Т.Д. салалтатынан оҥордулар. Кинилэр ортолоругар Эверстов Н.А., Гаврильев В.В., Михайлов И.И. о.д.а. ааттарын астынан туран бэлиэтибит. Тренажернай саалага сэттэ көрүгнээх тренажернай комплекгы нэһилиэк бааһынай хаһаайыстыбалара атыылаһан бэ-

лэхтэтиллэр уонна 2000 үтөө дьыалага бэйэлэрин кылааттарын киллэрдилэр.

Муус устар 5 күнүгэр оскуола төрөппүттэрэ уопсай муньахтарыгар начальнай оскуоланы тутарга уураах ылынылар. Бу урукку «Үөдэй» совхоз механизатордарын дьэтин Саха Республикатын үөрэтин министрэ Е.И. Михайлова бу кыһын правительство отчуотугар кэлэ сылдьан биэрбит тылыгар туран атыылаһан биэрдэ. Бу дьэс көһөрүлүн, уларытан тутулан күһүн саҕа үөрэх дьылыгар үлэһэ киллэриллиэхтээх. Үлэни салайарга нэһилиэк баһылыга Соловьев М.Д. салайааччылаах рабочай комиссия тэрилиннэ. Түгэнинэн туһунан нэһилиэк бары олохтоохторун өһөлөрүт тустарыгар бу үлэһэ көхтөөхтүк кыттаргытыгар ынҕрабыт.

И. ЗЫРЯНОВ,
Үөдэй

КЫҢЫНЫ АТААРЫ

Кулун тутар 9 күнүгэр Нам селотугар кыһыны атаарыы бырааһынныыга буолан ааста.

Күнүс 11 чаастан Аммосов болуоссатыгар бырааһынныыгы үөрүүлээхтик аһы буолла. Корунары норуот айымньытын уонна сыннаһан кинини үлэһиттэрэ, үнжүүтү-ырыаһыт өһөлөр тэрийдилэр.

Быйылгы сыл оҕо саас уонна оҕо спордун сылын быһытынан оҕолорго аналлаах араас конкурстар, ооньуулар, тир, лотерейлар тэрилиннилэр. «Ара уонна уол» дьэс күрэххэ хас да ыал кыттан араас көрүгнэ куоталастылар. Арбытан Федоровтар дьэс кэргэттэрэ «Бураһынан» хаһааһылаһыны тэрийдилэр. Маны таһынан өһөлөр ат миинэн дуоһуйдулар. Бөтүүктэр охсуһуулары, боруода ыттар быыстапкалара ыгытылына.

Остуолбаа икки эрэ киһи кыһыан ыттан бириэстэри ылылар. Үөрүүлээх күнү культура отдела, Нам селотун дьаһалтата, дьэс кэргэн отдела тэрийэн ыытылар. Маны тэҥэ Партизан нэһилиэгин аҕаларын түмсүүтэ уонна кулууба, ДОСААФ «Сардана» кинотеатр тэриитэлэрэ бэйэлэрин кылааттарын киллэридилэр.

Бэйэ шиформ.

Халаан уута - 2000

НОЧООТ ТАХСЫБАТЫН ТУҢУГАР

Саха Республикатын Президентэ М.Е. Николаев 2000 сыл олунньу 14 күнүгэрэ Бйааһынан Федеральной Сокуону толорор инниттэн республикага айылга алдытыларын сэрэтиигэ уонна итилэри туоратыыга ведомстволар икки ардыларынаа республиканскай комиссия тэриилбитэ. Бу комиссия председелинэн уруккута ис дьыала министринэн үлэлэбит В.С. Федоров аһаммыта. Комиссия республика Президентэ биэргэппит анал балаһыаньатынан сайтаран үлэлиир.

Бу комиссия ааспыт нэдиэлэһэ Намга тахсан муньахтаабытын туһунан иһитинэрэн турабыт. Инниги ахтыллыбытын курдук комиссия чилиинэрэ улуус баһылыктара А.Н. Ядреев, А.А. Бочкарев быйылгы халаан уутун көрсүүгэ бэлэмнэрин туһунан отчуоттарын иһитилэр уонна кизгик дүүүллэстилэр.

В.С. Федоров бэйэтин кириин тылыгар 1998 сыллаагы халаан уутугар бэлэмэ суох олоруу түмүгэр республикага 15 киһи ууга былдыһыта таһаарылыбытын, 135 нэһилииннээх пуун ууга барбытын, 747 оһолор дьэс, 197 араас производственнай объекттар ууга былдыһаммыттарын, 1044 км. усталаах суол алдыаһылыбытын о.д.а. тустарынан сийилии сырдата уонна ааспыт 1999 сылга халаан уутуттан сэрэхтээх буолууну эрдэттэн саҕалаабыт түмүгэр саахалланы, ноһоот бачача аһыаабытын аһына. Бу комиссия бэйэтин муньаһын былаан быһытынан уу ылар улуустарыгар быта сылдыр эбит. Бу иннинэ Дьокүүскай куоракка уонна Хаҥалас улуунугар муньахтаабыттар. Комиссия чилиинэрэ Орто Халымага, Үөһө Халымага, Уус-Алданга сылдьан бэрэбиэркэ оҥорбуттар. Мантан хаалбыт кэмгэ Бүлүү бөлөх улуустарга уонна Өлүөхүмэ, Ленскэйгэ, Аммага тийэн муньаһы быты-

ахтаахтар. Валерий Сергеевич кэпсириинэн аһардаас быйылгы дьыла халаан уутун бөлэмнээхтик көрсөр инниттэн республика Президентэ икки төгүл анал муньаһы ыһытты. Ити барыта, диир киһи, халаан уутун бөлэмнээхтик көрсөн, ноһоот, сүтүк ачыырын ситиһэр инниттэн оҥоһуллар.

Улуус баһылыга А.Н. Ядреев бэйэтин отчуотугар ааспыт ууларга улуус 14 нэһилииннээх пууннара эмсэрэлээбиттэрин, 5 нэһилиэк улахан ууга барбытын ахтан туран бэлэмнэни үлэлэр хаамыларын сырдата. Ордук кутталлаах нэһиликтэринэн сыл айы ууга барар Үөдэй, II Хомустаах, Партизан, Граф Бизергэ уонна Арбын буолаллар. Бэлэмнэни үлэ быһытынан улуус баһылыгын анал дьаһалтына халаан уутун комиссията тэриилибит уонна бары кутталлаах нэһилииннээх пууннарга өйдөтүү үлэтин ыгыты саҕаламмыт. Ууга барар нэһиликтэр дьаһалталара эмиз бэйэлэрин истэригэр комиссия тэринэн нэһилииннэ ортотугар итэр-өйдөтөр үлэни ыгытыны саҕалаабыттар.

Улуус баһылыгын бастагы солбуйааччы А.А. Бочкарев тыа хаһаайыстыбатын управлениетын иннин 10 киһилээх комиссия тэрилибитин, уу ылар сирдэригэр билигин 12800 төбө ынах сүөһү уонна сылгы баарын, 14800 га оттуур ходоһалары уу ылаахтаабын, 328 араас техника уонна тыа хаһаайыстыбатын производственнай объектара уу ылар сиригэр туралларын, итилэр истэригэр 26 хотон баарын ыйда.

Баһылыктар комиссия инниттэн уунан устар оҕоһолору, баарсалары булунарга, уматык-оһунохтуур матырыйааллары саатар лимиткэ көрүллүбүтү хааччыалларынгар көрдөстүлэр. Маны тэҥэ улуус баһылыга А.Н. Ядреев уу кэлиэн иннинэ пенсионердарга уонна пособие ылааччыларга ыйдаагы

харчыларын эрдэ биэрэри туруоруһта. Итини тэҥэ киһи халаан уутун көрсө улууска араас ведомстволартан олус элбэх киһи бириддиһэн тахсан быстах дьаһаллары олохтоо сатыылыра оһолоһуун туһунан аһына уонна ити харгыһына хатыламматыгар баарда. Ааспыт сылга, диир Александр Николаевич, Үөдэйгэ уу кэлиэн 4-5 хонук инниттэн электроэнергияны биэриини тохтоппуттара, ол түмүгэр нэһилииннээ 10-тан тахса хонук устата уота суох оһолорбута, оһон ууга барытырын үрдүнэн өссө эрэйгэ-мунна тэбилибиттэрэ. Итинниги харгыһына, үөһэттэн дьаһал быйыл хатыламматыгар баарда.

«Якутгидромет» управлениетын гидрологияга отделин начальнига К.И. Кусатов бэйэтин этиниттэр манньыгы тоһоһолоото: быйыл Алдан өрүс бассейныгар хаар түһүүтэ нуормагтан икки бүктэн ордук. Оһон ааспыт икки сылларга майгыһыныр балаһыаньа үөскээтэ. Быйыл да ааспыт сыллардааҕар итэҕэһэ суох, куһаҕанын оҥордоһуна өссө үрдүк уу кэлэрэ куутулларын эттэ уонна сэрэхтээх буолууну күһүрдэргэ көрдөстө. Ааспыт өтүгэр, диир киһи, уу улахан кэлбэт кэмннн дьоннор олус намыһах сирдэргэ олохсуйбуттара, уонна төһө да улахан уу хаһы да сылын кэлэ турарын үрдүнэн ити сирдэригэр тэйэн, үөһө үрдүк сирдэргэ олохсуйары ыарырдаталлар. Намыһах сирдээх нэһиликтэр биһиги управлениетын кытта сибээстэһэн дьон олохсуйарыгар сөптөөх сирин уоту ыйдарыахтаахтар.

Комиссия чилиинэрэ улуус нэһиликтэрин баһылыктарын тылларын-өһөрүн иһитилэр, бэлэмнэрин интэриһиргээтилэр. Ол курдук Үөдэй баһылыга М.Д. Соловьев, Арбын баһылыга С.В. Колосов, Хатын Арыы баһылыга В.Г. Кутаркин бэйэлэрин нэһиликтэ-

ригэр быһыы-майгы хайдарын сырдатылар уонна көккэ итэһэстэр, кыаллыбат боппуруостар баалларын билиһиннэрдилэр. Ол курдук үрдүк сиргэ көһөр дьонно улахан балааһкалар кыһыан өһөсүбүттэрин, мотуордаах оҕоһолор наадаларын о.д.а. туруорустулар. Маны тэҥэ нэһилииннээ көһүү боппуруоһа тирээн кэллээһинэ олус ыарахан эһитилэр. Итиниэхэ хардаран В.С. Федоров Российской Федерация Конституциятыгар - Төрүт Сокуонугар олохтоох былаас органнын ыйыыларын толорбот гражданныр эһиэхкэ тардыы көрүлүллэр туһунан эттэ. Ис дьыала отдела, диир киһи, маны күөккэ контуруоллоохтаах уонна суут-сокуон хараһынан көрөн эһиэхкэ тардыыны быйылгыттан практикалыырга ыйы оһордо.

Маны тэҥэ ис дьыала отделин начальнига М.М. Павлов, «Сахателеком» улуустаагы тэриитэтигэн Г.Г. Фролов, РЭС салайааччыта В.Т. Гуляев, улуус дьаһалтын эргингэ отделин сибээдиссэйэ В.К. Михайлов, улуус кылаабынай врач В.В. Макаров комиссия инниттэн тахсан быйылгы халаан уутугар бэлэмнэрин, туох үлэни ыталларын тустарынан иһитиннэри оһордулар.

Кинилэр кэннилэриттэн республика министрстволарын уонна ведомстволарын бэрэстэбиитэллэрэ быйылгы халаан уутугар туох былааннаахтары иһитиннэрдилэр. Холубура «Сахателеком» отделин начальнига В.П. Захаренко Арбын уонна улуус киһин икки ардыгар «Ангара» рациянан бигэ сибээс олохтуурун иһитиннэрдэ. Ити курдук бэйэлэрин тэриитэлэрин ыттар үлэлэрин тустарынан тыа хаһаайыстыбатын министрствотын сүөһү иһититигэр уонна племенной дьыалага департаментин директора С.С. Охлопков, үп министрствотын отделин начальнига Н.Н. Корякин, айылга харыстабылын министрствотын уу ресурсаларыгар управлениетын начальнига В.И. Агеев, МЧС министрин солбуйааччы П.С. Федоров, ис дьыала министрствотын сунал быһылааннарга штабын оперативнай отделин начальнига Г.Г. Смоленко, МЧС сибээскэ отделин начальнига И.А. Коваль, «Якутскэнерго» АК кылаабынай инженерин солб. Е.Г.

Готовцев, «Якутнефтепродукт» ГП отделин начальнига В.М. Сейханов кэпсээтилэр. Айылга харыстабылын министрствотын үлөһитэ Агеев эһэринэн ааспыт халаан уутугар эвакуацияламматах дьоннор уонна быһытыр-өрүһүтүр подразделениелар үлэһиттэрэ халаан уутун көмигэр иһэр ууларга суох буолан эһэри көрбүттэрин сирдэригэр бэлиэтээтэ уонна быйылгы халаан уутун көмигэр, эвакуацияламматах хас бириди киһиэхэ сууккара ортотунан иккилии литр иһэр уунан хааччыллалларын туруоруһта.

МЧС министрин солб. П.С. Федоров улахан уу быйыл эмиз кэлэрин туһунан Москва сэрэтинитин телевизорунан көрбүт уонна истибит буолуохтааххыт, оһон оһолор биэрбөккэ төһө кыалларынан, кыах баарынан үрдүк сиргэ көһөн, сүөһүнү-аһы өрүһүйэн толору бэлэмнээх көрсөргө ынҕарда. Ааспыт сыллааҕы уу содууларын туораты үлэлэрэ күн бүгүнүгэр диэри төлөнө илктэрин, ити боппуруос чугастаагы кэмгэ быһаарылыахтаабын туһунан иһитиннэрдэ. Киһи иһити тэҥэ Лена уонна Алдан өрүстэргэ халаан уутун хаамытын арыаллыыр оперативнай эһэрээтэр үлэлиэхтөөхтэрин, быйыл Ленанан ледокол аһарылыахтаабын, ити төһө көдүүстээх буолара биллибэтин тустарынан эттэ.

Комиссия үлэтин түмүгүнэн тыл эһит В.С. Федоров улуус дьаһалтата халаан уутугар бэлэмнэнигэ сылыбатын үлэлирин аһына. Сыл айы ууга барабыт да көһөйөн биэрбэппит диир киһи. Бүгүнүгү муньаһа түмүгүнэн тийдим да Президентэ иһитиннэри оһоруохтаахпын диэтэ. Билинчи наука муус харыта хаһан, хаһна, төһө буоларын эрдэ чыгы кыһыан быһаарбат. үс эрэ хонук иһинэ билэр кыахтааххыт, оһон сэрэхтээх буолуу хайаан да наадатын тоһоһолоон бэлиэтээтэ. Биһиги, диир киһи, бүгүн сэрэтэр үлэһэн дьаһыанабыт, оттон өлүү-сүтүү, ноһоот тахсар түбэлтэтигэр буруйдаахтары кытаанахтык эһиэхкэ тардар бырааптааххыт.

Григорий ЭВЕРСТОВ

Улуу Кыайыы 55 сылын көрсө

УБАЙБАР ЭТЭР ТЫМЛАРЫМ

Билиги сэттэ биригэ төрөөбүттүртэн иккиэйэбин эрэ хааллыбыт. Улуу Кыайыы 55 сылынан сибээстээн күндүтүк саныыр, соҕотох хаалбыт убайым Федор Федорович Габышев туһунан кэпсиэхпин баҕардым.

Сүдөр 1942 сыллаахха 18 сааһын туолаат сэрригэ ынырыллыбыта. Забайкальскай байыаннай окурукка хаалан Монголияга сулууспалабыта.

Ама ааспытын иһин убайбын алта сыл кэтэспитим. Биир үксүн сүрэх баастаах буолан наһаа куттанар, долгуйар этим.

Киниттэн биир сыла саастаах убайым Мэхээлискэй эмиз 18 сааһын туолаат, 1941 сыллаахха арҕаа фронтта барыта уонна 1943 сыллаахха өллө диян биллэриитэ кэлбитэ.

Хаһан да умнуом суоҕа 1948 сыллаахха ыам ыйыгар убайым Сүдөр биригэ барыт табаарыһынан Замятин Петр Васильевичтын дойдуларыгар эргиллэн кэлбит үөрүүлэрин. Ол сайын ыһах буолбутугар тустан кыайытыгар эттээх баҕайы мүнэнэн уонна 3 солкуобай харчынан бириһиһигэр эмиз туспа үөрүү буолбута. Онтон ыла ыһахха наар тустар идэлэммитэ. Оччолорго ыһааһына суох курдаһан тусталлара. Билиги аймахха ыһах улахан күүтүүлээх улуу бырааһынныкыт этэ. Ол курдук спортивнай оонньууга икки эдийиим, икки убайым кытталлар. Баскыа убайынаан Бүөтүрдүүн сүүрэрэ, Бүөтүр сороҕор эмиз тустара, Мааппа, Сүдөр тусталлара.

Оо, оччотооҕу ыһах, туһугар көрө-нара, күнэ ырааһа, айылдата көрүтэ үчүгэй да буолара. Дьиннээх чөл олох диян онно баара. Уус-Алдан ыһаҕар эмиз оонньууллар. Сүдөр бэйэтин кыаттар, сытыы-хотуу, эрчимнээх үлэһит этэ. Оччолорго уолпууска дияни билбэт, биир күн өрбүлэ суох, икки харананы ыһсаран сылдьаллара. Колхоз ыраахан үлэтигэр чаҕыйбакка, бастыһынар ахсааннарыгар киирэрэ.

Биэс сайын убайбын кытта биригэ окко сылдыспытым. Кини от кэбинэр кыдамаһыт этэ. Икки көлөнөн бугул угаллар этэ да, төһө да хойуу бугул буоллун кэбиниллээх оту эргиттэргэт этэ. Ол курдук түргэнник, кыайа-хото «кыраһабайдик» туттара-хаптара. Күннээҕи нуорматын толорботоҕо диян суоҕа. Ардах түстөҕүнэ хотуурунан от охсууга, күрүө тутууга сааланара. Онно охсууга Сүдөри ким да сиппэт этэ. Ол иһин кырдыбаастар «хоннохтоох охсооччу» диян ааттыыл-

лара, хайгыыллара.

Кыһынын 6-7 ыанньыксыт үлэлиир хотону-гар соҕотон от тийэрэ. Ол хотон сүөһүтүн аһатара. Оччолорго биридии ыанньыксыт ыһиридийин 30-ча сүөһүнү көрөрө. Күн аайы үстүү, иккилии колонен арыттан, алаастан от таһара. Хаһан турарын, хаһан кэлэрин бэйэтэ билээхтиирэ.

Кэнники кырдыан баран наар субай сүөһүгэ уонна ыанар ынахха бостууктаабыта. Онно да биир да ыам көппөт этэ.

Сүдөр мэдди үлэхамнас үөһүгэр сылдыстытын үлээннээхтэрэ, II Хомустаах кырдыбаастара бөркэ биллэр. Билигин да үлэһээбэт кинини олох сөбүлээбэт, ол иһин тыла барыта: «Ити тугу гыналларый, тоҕо үлэһээбэттэрий?» - диян буолар. Икки кулгаабынан истибэт таас дүүлэй, аһар хараһынан нэһилэ сирдэтэр буолла. Билигин убайым Аҕа дойду сэрригин кыттылааһа, ветерана уонна үлэ ветерана диян бочуоттаах ааттары ылан, ытык-манай дьоллоох ыал ахсааныгар киирэн II Хомустааһар олоҕор.

Оболоро бу сайын адалаах ийэлэрэ биригэ олоҕорбуттара 50 сылларын, кыһыл көмүс сыбаайаларын онорбуттара.

Сэттэ оһону күн сырдыгын көрдөрөн, иитэн үөрэтэн дьобуннаах дьон, ыал онортоотулар. Ол курдук түөрт оболоро үрдүк үөрэхтээх: Григорий оскуола директора, Татьяна врач, Галина «Хатас» ПО кылаабынай специалиһа, Василий Якутскайга үп министерствотыгар ревисор. Ус оболоро анал орто үөрэхтээхтэр: Екатерина учуутал, Надежда балетмейстер, культура үлэһитэ уонна Федор идэтинэн механизатор. Уон икки сизэ тапталлаах эһэтэ, эбэтэ буоллулар.

Убайбар этиэм этэ: Ийэ дойдугун өстөөхтөртөн көмүскээбит, сэрйи кэмизгэр эмсээлээбит, сатарыйбыт нуруот хаһаайыстыбатын чөлүгөр түһэригэ бэйэҕин харыстаммакка, күнүстэри-түүннэри сыраһын биэрэн үлэһээбит олоххор кырдыар кырыһын билбэккэ, ыалды-бакка-сүппэккэ олоҕор. Эссө да уһуннук эмээхсини хойуу сүөгэй үүттээх итии чэйин иһэн, оҕолорун уҕараабат кыһамныларынан, сизнээсрин сылаас, сымнаҕас тапталларынан угуттанан дьоллоохтук үөрөкөтө сырыт.

**Аграфена
КОРЯКИНА,
үлэ, тыыл ветерана**

Билигин улууска 76 сэрйи, 10 - бастагы категориалаах огдооболор, 1102 тыыл ветерана, 48 Чурапчы, I Туой Хайа көһүүлэрин кыттылаахтара олоҕорлор. Улуус 18 нэһилиэгиттэн 17-гэр уонна улуус киинигэр ветераннар сэбиэттэрэ үлэлииллэр.

Улуустаагы ветераннар сэбиэттэрэ 1999 сылга кырдыбаастар сылларынан уонна Улуу Кыайыы 55 сылынан сибээстээн, онно анамыт мероприятияелары былааннаан, бизргэтэн үлэһээтэ. Сыл бастагы анарыгар улуус тэриллиттэ 200 сылыгар аналлаах «Оо, кэрэ Нам сирэ» улуустаагы фестивалга актыбынай кыттыыны ыллылар. Ветераннар сэбиэттэрэ нэһиликтэр историкаларын үөрэтигэ актыбынайдык кыттан, улуус 200 сылыгар анамыт киинигэ тахсарынан матырыйалы хомуйууга, суруйууга кыттыыны ыллылар. Бэйэм Нам улууһа уот сэрйи сылларыгар раздель суруйдум.

Улууска кырдыбаастар сыллары үөрүүлээхтик арыһыны сыһыналар киинигэр кулун тутар 10 күнүгэр ытыллыбыта. 50 сыл устата биригэ олоҕорбут Даниловтар, Протопоповтар, Кириллиннар, Суздаловтар дьикэргэттэрэ чистээннилэр.

Кулун тутарга улуус нэһиликтэрин, Нам с. ветераннарын сэбиэттэрин председателлэрэ улуус баһылыга А.Н. Ядреевы, киини социальнай боппуруска солбуйааччы Н.Н. Баишевы кытта көрсүһүүлэрэ буолбута. Ветераннар ытыгар үлэһэрин сыаналаан олохторугар-дыаһахтарыгар чэпчэтиилэри онорор туһунан дыһаһы улуус баһылыга Ядреев А.Н. таһаарбыта. Дыһаһы олоххо киллэригэ улуус ветераннарын сэбиэтэ үлэһэр.

Билигин үлэһээбэккэ олоҕор советскай-партийнай, хаһаайыстыбаннай үлэ ветераннарын Мэнэ-Хаҥалас улуунун «Маньыахтааһар» экскурсияга сырытыннардыбыт.

Дьокуускай куоракка Ил Түмэнгэ Правительство председатели солбуйааччы Е.С. Васильеваны, министрстволар ветераннары кытта үлэҕэ сыһааннаах солбуйааччы министрдин, эппиэттээх үлэһитин, Ил Түмэн депутаттарын кытта көрсүһүүлэрэ буолбута. Интэриэстээх боппурустарыгар толору эппиэттэри ыллылар. Дьокуускай к. мэрэ И. Михальчук приемабыта, киин куорат олоҕун-дыһаһын, сорукутары туһунан сийилии кэпсээбитэ.

Сэрйи огдооболорун, тыыл ветераннарын Саха академическай Государственной театрыгар Саха Республикатын үтүөлээх артыһын, Россия Государственной бириэмийэтин лауреатын Симон Федотов бенедиктигэр сырытыннардыбыт.

1991-1999 сылларга Саха Республикатын Президенин дыһаһынан улууска 1084 тыыл ветеранын аатын ылбыттар испиһиһтэрин «Память» издательствоҕа кинилэр ирдэбиллэрин толору ситиһин редакцияга киллэрдилэр.

Нам салиэннэтигэр ветераннар дьикэлэрин тутууга нэһиликтэр ветераннарыттан уонна улуус ветераннарын фондальарыттан 25 тыһ. харчынан киирдэ. Ис кизргитигин ситиригэ СР Правительствотун иһинэн ветераннар дыһаһаларыгар үлэлиир комитет фондата ыһыппыт 10 тыһ. солк. туттулуна. Уопсайа 35 тыһ. солк. уу харчынан бизрдибит. Ветераннар дьикэлэрэ 28.12.99 с. үөрүүлээхтик аһыллыбыта.

47 сэрйи, тыыл ветераннара 70, 80 саастарын туолалларынан кыра сувенирдаах эвэрдэ аадырыстары, 86 чэпчэтиилээх дастабырыанналары уонна 216 медальга харчы хомууна тут-

ВЕТЕРАННАР ДУУБАЛАРЫНАН ӨРҮҮ ЭДЭРДЭР

тарары тэрийдибит. 13 сэрйи, тыыл ветерана республика I №-дээх бальһаһыгар эмтэниилэр.

Улуу Кыайыы 55 сыла туолуутун улуус бары нэһиликтэргэ тэрээһинээхтик бэлэтигэртэ. Улуус киинигэр сэрйи ветераннарын чистээһини тэрийдибит. Бу бырааһынныкка «Мин мантан сэрйигэ барбытым» ырыа авторун, поэт, Аҕа дойду сэрйитин кыттылааһын И.И. Артамоновы, «Мин мантан сэрйигэ барбытым» мемориал скульпторун Е.Н. Винокурованы ыһыран чистээтибит, махтанныбыт.

Улуус киинигэр Кэриэстэй күнэ Улуу Кыайыы болуоссагыгар ыһытылына. Бу күн Сталинградскай сэрйи кыттылаахтара Винокуров В.С., Курскай тоҕой сэрйитин кыттылааһа Федоров А.М. ахтыгы онордулар. Улууска социальнай көмүскэл управлениета сэрйи, тыыл ветераннарыгар көрүлүбүт чэпчэтиилэри киллэригэ былааннаах үлэ тиһигин быспакка ыттар.

Саха Республикатын Правительствота сэрйи, тыыл уонна I категориалаах сэрйи огдооболорун эминэн хааччыһыны тупсарар дыһаһаларын тустарынан 25.12.98 с. 621 №-дээх уурааһын олоххо киллэригэ үлэ ыһытылына. Ол курдук, улуус депутаттарын 09.06.99 с. мунуһагар улуус ветераннарын сэбиэтин туруорсуутунан 1999 сыл сэттэ ыйыгар 79 сэрйи, 11 сэрйи огдооболоругар, 1102 тыыл ветераннарыгар хас биридиилэригэр 294 солкуобай эмп атыһылаһалларыгар көрүлүбүтэ. Харчы суоһунан биир да солкуобайы киллэрбэттилар.

Сааһырбыт дьон сылларын биир ыйдаах месичини түмүктэтибит. Онно саамай үөрүүлээҕэ Партизан нэһилигин учаастааһы бальһаһын базатыгар реабилитационнай киини арыһыны буолла. Реабилитационнай киин 9 куйыкалаах. Сааһырбыт дьон сүрүн ыарыһаларын икки нэдиэлэ устата сыган эмтэнэн, сыһынанан, нэһиликтэ тэрийэр араас мероприятияеларыгар сылдьан, сэргэһиэн тарҕаһаллар. Реабилитационнай киин аһыллытытын улуус дыһаһалтала өйөөтө. Доруобуйа харыстабылын управлениета, социальнай көмүскэлгэ управлениета уонна улуустаагы ветераннар сэбиэттэрэ үлэһэтиилэр. Киин арыһылытыгар социальнай көмүскэл управлениета, улусПО (Корнилов А.И.), чааһынай аптечнай пуун (Эверстов И.И.), пенсионнай управлениета (Ядрихинская К.К.), тыа хаһаайыстыбатын управлениета (Бочкарев А.А.) баһынай хаһаайыстыбалара сүрдээх улахан көмөнү онордулар. Билигин туруутун физиокабинет, массажист, стоматолог штатнай расписаниегэ киллэриллэн үлэлиилэрэ ситиһилиннэ. 1999 с. 6 сезон устатыгар 52 ветеран сыһыанна, эмтэннэ.

Месячник устатыгар доруобуйа харыстабылын, үөрэтири, культура, тыа хаһаайыстыбатын управлениелара, хааччылар тэрилтэлэр ордук болгомотоохтук сыһааннаһан үлэһэтиилэр. Ол курдук баһынай хаһаайыстыбалар 30 куул хортуоппуйу, 33 куул хаппыстаны, 5 куул моркуобу уода көрүннэринэн реабилитационнай киини уонна кыаммат кырдыбаастары хааччыдылар. 15 предприниматель убаастанар ытык уонна сааһырбыт дьону үөрдүн диян сувенирдары,

бородуукта наборун биердилэр. Кинилэр истэригэр Корьякина Елизавета Иннокентьевна, «Алаас» маҕаһын коллектива, Захарова М.С., «Шанс» маҕаһын коллектива, Поповтар дьикэргэттэрэ, Зоя Кутукова, Е.Д. Рехлясова, Юрий Попов, И.П. Софронова уода. Кинилэри кытта кэпсэтиһэн улуус предпринимателлэрин фондатын председателэ Людмила Петровна Попова тэрийдэ. Манна барытыгар сааһырбыт дьон махталлара улахан.

Сааһырбыт инбэлиттэр умнууга хаалбатылар. Улуус социальнай көмүскэлгэ управлениетын начальнига Сивцева А.П. салайааччылаах улуустаагы инбэлиттэр обществолара Капитоновкага, Дьокуускай куоракка үлэлиир инбэлиттэр дьикэлэригэр киирэн Намтан барыт кырдыбаастары кытта көрүстүлэр. Нам селогун инбэлиттэрин обществота (салайааччылар Ефимова А.А., Решетникова Л.П.) село инбэлиттэрин кытта сүрдээх үчүгэй тэрээһиннээх, истиг мероприятияелары ыһтылар. Атын нэһиликтэргэ манньк мероприятияелары ыһтыллыларын обществолар председателлэрэ Черноградскай Е.Н., Соловьев А.Н., Попова Н.Г. тэрийистилэр.

Улуус киинин хааччылар тэрилтэлэрэ, улуус администрациятын управлениелара, отделлара актыбынайдык кытыннылар. Ол курдук, МУ НУ ЖКХ, «Ыт-комбинат», «Эрэл» УПК баһылыкка сууууга 50%, баттах кырыһытыгар, атах таһаһын, бэргэһэ тиһитигэр чэпчэтиилэри онордулар.

Доруобуйа харыстабылын управлениета Партизаннаагы реабилитационнай киин аһыллытын таһынан бары участкавой бальһаһаларга, фельдшерскэй пууннарга профилактическай көрүүлэри ыһтыта. 8 №-дээх аптека коллектива сааһырбыт дьонго болгомотоохтук сыһааннаста. Ол курдук 100-төн тахса киһи аптекага сылдьан давленияларын кэмнэттиилэр, эмтээх от туһунан бэсисэдэ иһиттиилэр, эмтээх чэй истиилэр, 50-тан тахса киһи чэпчэтиилээх эмп атыһыласта.

Үөрэх управлениета улуус 25 оскуолаларыгар кылаас чаастары, аһаҕас уруктары нэһиликтэри ытык дьонноругар анаан ыһтылар. Оскуолаларга үлэһээбит ветеран учууталларын чистээтиилэр. Урукку биһирэнэр тимуровскай көмөлөрү сөргүтэн ветераннарга туох кыалларынан көмөлөстүлэр.

Улуустаагы пенсионнай управлениета бастатан туран, Хатырык, Үөдэй, Искра, Партизан нэһиликтэригэр пенсионердары кытта көрсүһүүнү тэрийдиилэр, юбилейдаах дьону чистээтиилэр, бэйэлэрин куустэриин музыкальнай нүөмэрдэри биердиилэр. Сааһырбыт дьон астыннылар. Иккиһинэн, үгүс ахсааннаах сааһырбыт дьонго материалнай көмөнү онордулар.

Н.М. Рыкунов аатынан библиотека культурага үлэһээбит ветераннарын чистээтиилэр. 71 саастаах, тыыл, үлэ ветерана Макара Николаевич Жирков «Ходуһаҕа» диян кинигэтин презентациятын тэрийэн ыһтылар.

Улууска обществоннай туһалаах үлэһэн дьарыктанар үлэһээбэккэ олоҕор сааһырбыт дьоннордоохтук. Ордук чорботон, сэмэйдик убаастанан, махтанан этиэм этэ убайдыы-бырааттыы Василий Лазаревич Ереме-

ев-Дуобат Баһылай, Илья Лазаревич Еремеев-Саахымат Ылдаа тустарынан. Месячник бириэмэтигэр кинилэр улуус үрдүнэн дуобакка, саахымакка сааһырбыт дьон ортолоругар 100-төн тахса киһини хаһан күрэхтэһии тэрийдиилэр.

Месячнныгы ыһтыгы бары нэһиликтэр баһылыктара уонна ветераннарын сэбиэттэрин председателлэрэ эппиэтинээстээхтик сыһааннастылар. Ол да иһин улууска сааһырбыт дьон сылларыгар аналлаах месичник тэрээһиннээхтик ыһтылына.

17 нэһиликтэрдээҕи 7 улуус киинин тэрилтэлэри, управлениеларын ветераннарын сэбиэттэрэ былаан быһытынан үлэһэн кэлдиилэр. «Оо, кэрэ Нам сирэ» улуустаагы фестивалга актыбынай кыттыыны ыллылар, ветераннар сыһыналарын тэрийиигэ үлэһэтиилэр.

Ветераннар сэбиэттэрэ биридриллэн дьон 70, 80, 85 саастарын, биригэ олоһу 50 сыллаах юбилейдарын, сааһы, саһыны көрсүү, кыһыны атаары курдук мероприятияелары ыһтылар. Ветераннар уопсай мунуһахтарыгар ветераннар сэбиэттэрэ отчуоттаан үлэһэр үчүтэйинэн сыаналаннылар.

Итиллэри таһынан сорох манньк түгүннээҕэ тохтоум этэ. Бастатан туран, СР Президенти туруорар соруҕун сөпкө өйдөөн, аҕа көлүөнэ өттүтүн ыччаты кытта, орду билгини оскуола оҕолорун кытта үлэни Салбаң, I Хомустаах, Үөдэй, Хатырык, Хатын Арыы, Хамаҕата сэбиэттэрэ былааннаан ыһтылар. Хатын Арыы ветераннарын сэбиэтэ 15-26,02.99 с. күннэригэр ветераннар нэдиэлэлэрин биллэрэн, 5-8 кылаастарга сэрйи, тыыл ветераннарын кытта көрсүһүү тэрийдэ. 9-10 кылаастар оҕолору нэһиликтэ спортка ветераннарын кытта көрсүстүлэр. Сэрйи ветераннара бэйэлэрин кэмнэригэр нэһиликтэ, колхоз, совхоз, улуус чиһин көмүскээн туох-ханньк ситиһилэммиттэрин кэпсээтиилэр уонна бу көрсүһүүнү түмүктээн, саахымакка, дуобакка ветераннар оҕолору кытта күрэхтэстиилэр уонна 1998 сыллаахха улууска ыһтыллыбыт ветераннар спартакиадаларыгар I миэстэни ылбыт атрибуттарын (кубок, диплом, грамота) оскуола музейыгар үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттардылар. Бу манньк ыччаты кытта үлэһэни өссө тэнийиһин, Нам улуунун ыччата аҕа көлүөнэҕэ истигиник сыһыаннаһахтарынан баҕарабыт.

Түөлбөнөн үлэ Партизанна, Салбаңна, Үөдэйгэ уода. нэһиликтэргэ ордук былааннаахтык нэһиликтэ салаалталарын кытта ыһтылар. Түөлбөнөн үлэҕэ онно олоҕор эдэр ыччат, билитин үлэлиир-хамсыыр үлэһит дьон, ветераннар бары түмэһи үлэһэһиннэрэ ситиһиллэр. Манна биир да ветеран умнууга хаалбат, олох дьикэ сытар ветераннарга дьон сыһаарыллан үлэһээлэр. Концерт, араас спортивнай күрэхтэһиилэр, түөлбэ бастыҕ ыалын, дьонун чистээһиннэр ыһтыллылар. Ол курдук тэрээһиннээх буолан дьикэһэн арыгылааһын тохтуур, чөл олох сизригэр сыһыа киири ситиһиллэр. Онон түөлбөнөн үлэ улууска тэнийэн, диригит хоһоонноһун наада. Нэһиликтэргэ биридриллэн ыал экономикага сайдыгыгар Президент, улуус салаалтала ытыгар политикаларын олоххо киллэригэ ветераннар кырата суох үлэни ыһталлар.

2000 с. бэс ыйын 21 күнүгэр улууспут ыһаҕа Улуу Кыайыы 55 сылыгар анаһаҕа.

**М.В. ПЕТРОВА,
улуус ветераннарын
сэбиэтин председателэ**

Күннэтэ көрөр дьоммут АЙЫЛБА ИЙЭТЭ САХПЫТ ҮТӨӨ КЫЫМНАРА ОЛОЖУН СҮРҮННҮҮЛЭЭР

най үлэҕэ уоп-
путтаах, ар-
мейскай буһу-
уну-хатыыны
барбыт киһи
быһытынан
университет,
факультет об-
щественнай
олоһор актыы-
бынайдык кыт-
тан барбыта.
Ол курдук, 1
курса старо-
ста, 2-4 кур-
старга факуль-
тет комсомольскай тэрилтэтин
секретара. Ити сылларга биолого-
географическай факультет уни-
верситет иһинэн ыгытылар күрэх-
тэһини үс сыл субуруччу бастаан
көһөрүллэ сылдьар Кыһыл Знамя-
ны үйэ-саас тухары хаалларбыта.
1977 с. университет тутар этэрээтэ
Монголия народнай республика-
тыгар Архангайскай аймакка
электростанция фундаментын ту-
туугулар үлэлээбитэ. Бу тутар этэр-
ээт партиянай группатын секре-
тарынан Иван Васильевич этэ.

1950 с. муус устар 11 күнүгэр
Кэбээйи улууһун биэр кэрэ-мааны
сиригэр Сийтэҕэ Мария Иванов-
на, Василий Егорович Колмогоров-
тар дьон учууталлар дьэ кэргэт-
тэригэр уол оҕо төрөөбүтэ. Оҕону
эһэтин кэриэстээн Уйбаан дьон
ааттаабытара.

Уйбаан оскуолаҕа үөрэниитин
Кэбээйи саралаабыта, онтон 1961
с. Нам орто оскуолатын 4 кылааһы-
гар үөрэнэ киирбитэ. Ити кэмтэн
кини олоһун бары түгүннэрэ Нам
улуунун кытта ыкса сибээстээх-
тэр.

Оскуолаҕа үөрэнэр сылларыгар
кини уус-уран самодеятельноска
уонна спортка актыыбынайдык
кытара, оройуонна, республикаҕа
оскуолатын чиһин элбэхтик
көмүскээбитэ.

1968 с. оскуоланы бүтэрэн ба-
ран «Оскуола-производство-үрдүк
үөрэх» дьон хамсаанын өйөөн К.
Маркс аатынан колхозка кадровай
булчутунан тахсар.

Кини булчуттар биригээдэлэ-
рин оччолорго салайааччытыгар
Мэхээлэ Макаровка уонна алгыс
тылы этэн үлэ аартыгар үктэннэр-
бит билигин пенсионерга, улуус
Ытык киһитигэр М.И. Терютинаҕа
махтала улахан.

1969-71 сс. Ийэ дойдутугар
ытык иһин төлөөн Забайкальскай
байыаннай уокурукка Чита куо-
ракка танковай полкаҕа сулууспа-
лаабыта. Армияҕа сылдьан Уйбаан
улуунун дьонун-сэргэтин аатын
түһэн биэрбэтэ. Сулууспаҕа си-
тиһиитин иһин икити уопускаҕа
кэлэн барбыта, полка знаматын а-
тыгар хаартыска түспүтэ, стар-
шай сержант званилаах дойдуту-
гар эргиллибитэ.

1971-74 сс. улуустааҕы пром-
комбинатка рабочаабыта. Оччолорго
промкомбинат комсомольскай
тэрилтэтэ (секретарь Баишев
Н.Н.) улууска, республикаҕа биэр
бастыҥ үлэлээрин биллэрэ.

Бу комсомольскай тэрилтэҕэ
Иван Васильевич ыччат-комсомол
бригадэтигэр комсордаабыта,
үчүгэй үлэтин иһин «Коммунисти-
ческай үлэ ударнигына» аатын ыл-
быта. Промкомбинатка үлэлиир
сылларыгар кини уус-уран само-
деятельноска кыттарын тохтопто-
торо, өссө сайыннарыта.

Республика культураатын
үтүөлээх үлэһити Р.В. Кириллова
салайар аар-саарга аатырбыт
«Ньургуһун» үңкүү ансамбылын
биэр тутуу үчүкүүһүтэ буолан
«Башкирия, Ульяновск, Москва»
дьон Саха Республикатын культу-
раатын уонна искусствотун декада-
тыгар тийэ кыттыбыта.

Бу сыллар Иван Васильевичка
икки умнуллубат түгүннэри бэлэх-
тээбиттэрэ. Маша Пермякова дьон
кыһы таптаабыта, эдэр дьон
дьоллорун холбоон 1974 с. ыал бу-
олбуттара, ити сыл Иван Василье-
вич Советскай Союз Коммунисти-
ческай партиятын чиһинэ буолубу-
та.

1974 с. киири экзаменнарын
ситиһилээхтик туттаран Саха го-
сударственной университетин
биолого-географическай факульте-
тын студена буолар дьолломмута.
Иван Васильевич производствен-

най үлэҕэ уоп-
путтаах, ар-
мейскай буһу-
уну-хатыыны
барбыт киһи
быһытынан
университет,
факультет об-
щественнай
олоһор актыы-
бынайдык кыт-
тан барбыта.
Ол курдук, 1
курса старо-
ста, 2-4 кур-
старга факуль-
тет комсомольскай тэрилтэтин
секретара. Ити сылларга биолого-
географическай факультет уни-
верситет иһинэн ыгытылар күрэх-
тэһини үс сыл субуруччу бастаан
көһөрүллэ сылдьар Кыһыл Знамя-
ны үйэ-саас тухары хаалларбыта.
1977 с. университет тутар этэрээтэ
Монголия народнай республика-
тыгар Архангайскай аймакка
электростанция фундаментын ту-
туугулар үлэлээбитэ. Бу тутар этэр-
ээт партиянай группатын секре-
тарынан Иван Васильевич этэ.

Дипломнай үлэтин геоботаника
салаатыгар биологическай наука
доктора К.А. Кононов уонна А.И.
Неустроева салалталарынан
огорон «5» сыанаҕа көмүскээбитэ.
1979 с. алтынньы айта Иван Ва-
сильевич Нам оройуонун комсо-
мольскай тэрилтэтин иккис секре-
тарынан талыллар. Кини үлэлиир
сылларыгар «КП», политүөрэх,
ыччат-комсомол коллективтарын
үлэлэрэ биллэрди сэрэхсийбитэ,
ыччат фестиваллара, спартакиа-
далара тэрээһиннээхтик барбыт-
тара. Ити кэниттэн икки сыл рай-
ком пропаганда уонна агитацияга
отделын инструкторынан үлэлээн
баран 1984 с. культура отделын сэ-
бидиссейинэн аноммута. Иван
Васильевич үлэлиир сылларыгар
культурнай-спортивнай комплек-
стар үлэлэрэ саҕаламмыта, музы-
кальнай оскуола филиалларыгар,
Аппааны, Көбөкөн, 1 Хомуस्ताах
кулдууптарыгар биллэр-көстөр
көмө оҕоһуллубута, Никольскайга
сир музей аһыллыбыта. Улууска
культурнай-маассабай үлэ тупсу-
бутун, культура тэрилтэлэрин ма-
териальнай базаларын ханатыыга
ытыгылыбыт үлэни учуоттаан
улуус культуурага отдела 1987 с.
республика культуураҕа министр-
ствотун Кыһыл Знаматынан наҕа-
раадалааммыта.

1988 с. Иван Васильевич
партиянай үлэҕэ теннон партиянай
кабинет сэбидиссейинэн аанар,
онтон 1989 с. пропаганда уонна
агитацияга отдел сэбидиссейинэн
талыллар. Ити кэмнэргэ ытыгыл-
лыбыт үгүс элбэх, араас таһымна-
ах мероприятиялартан аҕыйаҕы
ахтан ааһыаҕы баҕарыллар. Бу
сылларга ытыгылыбыт М.К. Аммо-
совка аанар аарыһылар хаһаангы-
тааҕар да тэрээһиннээхтик, үрдүк
политическай таһымна, элбэх ос-
куола оҕолорун кытыннаран, кон-
курстары ыытан, республика бил-
лиилээх ученайдарын кытыннаран
ытыгылыбыттары өйгө-санааҕа ха-
албыттар. Улуу Кыайы 45 сыл-
гар аноммунт мэропратиелар, ор-
дук Ржев куоракка Саха сириттэн
кыргыһы хонуутугар охтубут буй-
ойуттар памятниктарын тутуу, сэ-
рии ветераннарын уонна Ржев ку-
орат көмүскэлигэр охтубут буй-
ойуттар оҕолоруттан састааптаах
делегацияны тэрийэн сыртыына-
рыты төһөлөх сыраны эрэйбитэ бу-
олуой.

1991-92 сс. Иван Васильевич
райсовет председателин соци-
альной-культурнай боппуруостар-
га солбуйааччы, онтон 1992-95 сс.
улуус баһылыгы ити боппуруос-
тарга солбуйааччыта. Бу сылларга
ордук тэрээһиннээхтик Улуу Кы-

айыы 50 сылыгар аноммунт юби-
лейнай ыһыах, бу даатара аналла-
ах кинигэ тахсыыта, тыа сирин
спортсменнарын оонньууларын
ытыгы үгүс элбэх киһиэхэ үтүө
өйдөбүлү хаалларбыта.
1995-97 сс. Иван Васильевич
дьэ кэргэн уонна оҕо саас, дьах-
таллар промлемаларыгар респу-
бликанскай комитет бастагы сол-
буйааччытынан, онтон республи-
ка правительствотун аппаратыгар
тэрийэр отдел салайааччытынан
үлэлээн баран 1997 сылтан күн
бүгүнүгэр дьылы улуунугар тахсан
учебнай-производственной комби-
нат директорынан үлэли сылды-
ар.

Саамай киһи үөрэрэ, сөҕөрө -
Иван Васильевич үөрэҕирин, куль-
тура, наука сайдыытыгар бары
күүһүн, кыаһын ууран үлэлээн
иһэр. Билигин 21-с үйэ бастагы
чиэппэригэр Саха сирэ Россияҕа
биэр бастагылар кэжкэлэригэр
тахсыахтаах дьон программаҕа
кини сэмэй үлэтин дорҕооноро
уонна кэскиллэрэ иһиллэр.

Иван Васильевич үлэлээн иһэр
үлэтин киллээн, тоннанан, миэтэ-
рэнэн, километрынан ода. сыана-
лаабаккын, бу үлэҕэ киһини бач-
чаанга дьылы үөрэтэр анал үөрэх
суох. Маньык үлэҕэ бэйэҕэ билиин-
көрүүгү, айылҕаттан бэриллибит
тэрийэр, дьону түмэр үтүө өйүгү-
санаан, талааныг быһаарар. Бу
мин эппит түгүннэри Иван Васи-
льевичка айылҕаттан, ийэттэн,
аҕыттан бэриллибит үтүө кыым-
нара сүрүннүүр буолуохтаахтар.
Күннэри үлэттэн туораан
күннэри олоххо-дьаһахка, кыһа-
лаҕа кэллэххэ эмиэ киһи сэргиир
түгүннэрэ элбэхтэр.

Уйбааны олох эдэр сааһыттан
билэр, араас бэйлээх түгүннэргэ
алтыһыт буоламмын кини туһу-
нан үйэ-ангардаах кэмигэр сорох
түмүктэри, санаалары этэр быра-
аптаах курдук сананабын.

Уйбаан дьонго-сэргэҕэ олус
өйдөнүмтүү, сылаас-сымнаас
өйдөөх-санаалаах. Улуунугар ара-
ас үлэлэргэ дьаһайа сылдьан
төһөлөөх элбэх киһи үөрүүтүн-
көгүүтүн, төһөлөөх элбэх дьонун-
сэргэтин ыарахан күннэрин, куту-
рданнарын тэнгэ үлэлэстэн кэл-
битэ буолуой, бу киһиэхэ барыгыгар,
ордук салайааччыга бэриллибит.
Бу эмиэ ийэттэн, аҕаттан, биниги
бары ытыгытыр, убаастыыр дьом-
мутуттан бэриллибит суол.

Айылҕа биэрбит талаанынан
Иван Васильевич архитектор, худ-
ожник буолар кыахтааҕын, мань
кытта үлэҕэ олус ыраас илиилээҕин
бэркэ билэбит.

Иван Васильевич дьыгнээх ай-
ылҕаттан айдарылаах саха оҕото,
таптааллаах Сахабыт Сирин айыл-
ҕатын, сирин-уотун, баай булҕаа
тыатын, көмүс хатырыктааһынан
толору күүлэртин, өрүстэрин олус
бэркэ билэр. Булчут, балыксыт бы-
һыгытынан өрүһүттэн, тыатыттан
оскуолугар уураар булда, балыга
суох киирбэт байаныдаах булчут.
Дьэтигэр-уотугар бары түгүн-
нэргэ эппиэти сүтэр, булутас-талы-
гас хаһаайын, кэргэнин, үс уолун,
сионин таптааллаах аҕалара, эһэлэ-
рэ.

Иван Васильевич 50 сааһын үлэ
үөһүгэр көрүстэ. 21-с үйэ бастагы
чиэппэригэр саха-норуота үөрэҕи-
нэн, билиитинэн-көрүүтүнэн, сай-
дыгытынан Россия регионнарыгар
бастыҥнар кэжкэлэригэр киирэр
сорох турда. Бу сүдү сорогу толо-
рууга Иван Васильевич, өрүү буол-
ларын курдук, бэйэтин сэмэй кы-
лаатын киллэриэ дьон эрэнэбит.

Үйэ ангардаах юбилейгынэн
ээрдэлиибит, доруобай, дьоллоох
буол дьон алгыһыт.

С. СВЕШНИКОВ

АҔЫАХ СҮӨҺҮ КӨНДӨЙ НОЧОӨТ

Хатын Арыы нэһилиэтин Аппааны бөһүөлөгүн олох-
тооҕо Игнат Эверстов сааһын үтүөтүгэр олохтоох хаһаай-
ыстыбаҕа сылыгытынан үлэлээн пенсияҕа тахсыбыта.
Совхоз эстибитин кэһнэ производствоту эриллибит, кол-
лективнай хаһаайынааһын итиитин-кутуугун ааспыт
киһи таах олорор кыаҕа суоҕа. Ол да иһин буолуо, эмиэ
бэйэтин курдуктары түмэн «Туйах» дьон ааттаах произ-
водственной кооперативы тэрийбитэ.

Коллектив үлэтин сүөһүнү,
сылгыны, сибинньэни итииттэн,
бэйэлэригэр оҕуруот аһын,
хортуопуйу үүннэрииттэн са-
ҕалаабыта.

Игнат Игнатьевич сүөһүттэн
туруктаах бородууксуйаны
ылыгы ирдэбилгэ эппиэтиир
бөҕө база, онно олоһорбут пле-
менной үлэ наадатын биэтик
билэрэ. Аан бастаан икки олоһор
дьэһэлээх, тигииттээх, булуус-
таах, күрүөлээх-хаһаалаах
ода. объектардаах сайылыгы
кылгас болдоххо тупшута уон-
на «Маппыс сайылыгы» дьон
ааттаабыта.

Сайылаан баран күһүнүгэр
ыанньык ахсаанын элбэтэр сы-
алтан 40-ча сүөһү киирэр хотонун
аҕыйах хонукка бүтэрэн,
быйыл кыһын үлэһиттэр икки
дьэһэн эйэ-дэмнээхтик кыста-
атылар.

Кооператив билигин 17
ынахтаарыттан 13-һэ төрөөтө.
Ньирэйдэр ангардыттан ба-
һыйар ордуктара тыһылар.
Этэнгэ турдактарына аҕыйах
сылынан ынах ахсаана биллэр-
ди элбикэ.

«Маппыс сайылыгы»
бүгүн олоһотуу ыанньыксыттар
Алексеев В.И., Винокурова И.А.,
ньирэй көрөөччү Дьяконова
А.С., тас үлэһит Петров К.М.,
киһи көмөлөөһүчү Алексеев
А.В. үлэлииллэр. Ыанньыксыт-
тар күннэтэ 60-нуу, 70-нуу кг.
бастыҥ хаачыстыбаалаах үтүө
ыаннар «Талба» баһаарга туттар-
раллар. Техникалара суох буол-
лан ордугун «Үрүн-Ас» СХПК-
гар кыайан киллэрбэттэр. И.И.
Эверстов сайынны кэмгэ үтүө
элбэтэҕин туттар тэрийтэ-
лэрин кытта кэспетици ыытар.

Кооператив салайааччыта
Игнат Эверстов үлэтин-хамна-
һын туһунан маньыгы этэр:

— Аҕыйах ынаҕы итэр
көндөй ноһоот, бородууксуйата
бэйэһиттэн ордубат. Кыра баар
да буоллаҕына кыайан эргип-
пэккин. Үлэлиир-хамсыыр баҕа,
дьон бааллар да күүстээх, таһа-
арылаах үлэни хамсаатар ыры-
чаах — харчы көстүбэт. Ол иһин
көлүөһэ иһигэр биэр сиргэ толу-
гуруу сүүрэр тин курдук буол-
лубут. Син күүспүт кыайарынан
үлэли сатыыбыт да бородуук-
суйаны огорон таһаарыбыт
билигин даҕаны намьнах. Ону-
маны тиэнэр, наадабытыгар
сылдьар, үлэлиир техникабыт,
сырдатынар электрическай уоп-
пут суохтар. Билигиттэн 700 м.
тэйиччи Сытыган Күөл сайылы-
га баар да онтон уоту киллэрэр-
гэ дьаһалта көмөлөспөт, бэйэ-
тигэр үппүт суох, онон уһун кы-
һын устата кыраһыын
лаампанан кыстаатыбыт.
Сүөһү, сылы аһылыгын бэ-

лэмнииргэ, тизийиҕэ бэйэ трак-
тордаах эрэ буоллаҕына сатанар
күнэ-дьыла үөскээтэ. 20 сылла-
аҕыта списаниега тахсыбыт «Бе-
ларусь» тракторбыт үлэлиир-
нээбэр алдыанара, тизийэринээ-
р бэйэтин састороһо үөскээтэ.

Иһикитин сүөһүбүт ахсаа-
нын үөскэтэн, бородуатын тупса-
ран, научнай төрүккэ олоһуран
былааннаахтык үлэлиир санаа-
лаахпыт. Онуоха анал үрдүк
үөрэхтээх кадрдаахпыт. Кол-
лектив үлэтин күһүрдэр, дьон-
ну үлэһэн хааччылар инниттэн
производствотун кыалларынан
кэнэтиэхпит, — диер Игнатий
Игнатьевич уонна салгыы кэлэр
сайын эһи үс олоһор дьэһи ту-
туохтаахтарын, маһын киллэ-
риттэ саҕаламмытын, 50x15 м.
иэннээх ыанньык хотонун, тех-
никаҕа аналлаах гараһы, баан-
ныгы үлэҕэ киллэриэхтээхтэ-
рин иһитиннэрдэ. Итини таһы-
нан билигин кыстык
хотонноругар 20-тэн тахса сибин-
ньэни итиэхтээхтэр, сайы-
нын 250 тн. оту бэлэмнээхтээх-
тэр, 10 племенной сүөһүнү, 20
убаһаны эһи атыылаһар была-
аннаахтар.

Хаһаайыстыба улахан-
ын-кыралыын 50-ча ынах
сүөһүтэ, 14 сылыгыта, 3 сибин-
ньэтэ 350 тыһ. солкуобайынан
сыандаларын, итиннэ сайылык
тутууларын сыанатын эптэххэ
дьоһус коллектив кыра да буол-
лар инитигэр туппут баайдаа-
һын бэлиэтээтэ.

Хаһаайыстыба бэйэтин ин-
нигэр туруоруммут сороктарын
толорууга тыа хаһаайыстыба-
тын техниката быһаарар оруол-
лааһын, онтон коллектив бэйэ-
тин үбүнэн техниканы атыыла-
һар кыага суобун, кинилэр
кредити эрэ ыллахтарына саҕа-
лаһыннарын ситэрэр кыахта-
ахтарын эттэ.

Улууска 300-тэн тахса тыа
хаһаайыстыбатын бородуук-
суйатын огоруутунан дьарык-
танар хаһаайыстыбалар баал-
ларын тустарынан отчуоттартан
истэбит. Кинилэр бары харыла-
рын ньыппарынан, ирэ-хоро
үлэлээбиттэр. Сорохтор ходоһа-
ларын сирин арендаһан, атыт-
тар отторун атыылаан харах та-
һаарынар курдуктар. Кыһам-
ныларын ууран, сүүрэн-көтөн,
бородууксуйаны огорор кол-
лективтарга тыа хаһаайыстыба-
тын улуустааҕы управлениета
чаччы күүс-көмө буолар креди-
ти биэрэн кыайан хамсаабат
производствотун иннигэһиттэн
хоһноруго дьонун көмөнү
огороро наада буолбут.

В. СЫРОМЯТНИКОВ
Хаартыскаҕа: «Туйах» ПК
салайааччыта Игнат Игнатье-
вич Эверстов.

Редакция почтатыттан

ОБОЛОР САНААЛАРА КӨТӨБҮЛҮННЭ

Аппааны бөһүөлөгэр саҕа тэриллибит «Чуо-
раанчык» дьон инбэлиит оҕолоох төрөппүттэр ко-
митеттара үлэтин саҕалаан, былаан оностон кил-
лэрдэ. Комитетка барыта 11 оҕо учуокка турар.
Председателин Мордосова Александра Макси-
мовна үлэлиир.

Кинилэр кулун тутар 5 күнүгэр күнүс 3 чаас-
тан «Алаһа» сыннаһан кинигэр «А ну-ка, де-
вочки» дьон бырааһынныгы тэрийэн ыыттылар.
Комитет председатели оҕолору, төрөппүттэри, му-
стубут дьону бырааһынныгынан ээрдэлээтэ,
кыргыттарга бэлэхтэри туттартаата. «Алаһа»-
сыннаһан киһинин директора Слепцова В.Р. ви-
деоҕа уһулла уонна кыраһык сэмэй бэлэхтэри
туттартаата. Ол кэниттэн кыргыттарга «Уһун
суһоох» күрэхтэһиитэ буолла. Кыайылааһынан

Чирикова Мотя таһыста. II м. Томская Даша ылла.
III миэстэни Иванова Дарья, Рыжая Оксана үлэ-
һиннилэр. «Уран тарбах» конкурса оҕуруо тиһи-
гитигэр кыттан I миэстэни Степанова Марина, II
миэстэни Евсева Василиса, III м. Осипова Аури-
ка ыллылар. Кыттыбыт оҕолор бары араас бири-
стэргэ тигистилэр. Остуол тула олоһор оҕолор
төрөппүттэрин кытта чөйдөстүлэр, ирэ-хоро сэ-
һэргэстилэр. Логорея, араас остуол конкурстарын
тэрийэн ыыттылар. Төрөппүттэр, оҕолор санаала-
ра көтөбүллэн тарҕастылар.

Бу комитетка Нам селотуттан «Гранд», «Лю-
бава» маһаһынар спонсордаатылар, улуус-
тааҕы инбэлииттэр обществолара харчынан
көмөлөстө. Комитет састааба спонсордарга мах-
талын биллэрэр. Кулун тутар 20 күнүгэр анал ав-
тобуһунан оҕолорун, төрөппүттэрин илдьэ «Ман-
ныаһааттаахха» бара сырыттылар. «Чуораанчык»
комитетка инники үлэлэригэр ситиһилэри баҕа-
рабыт.

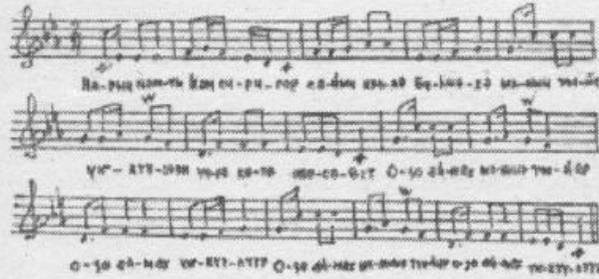
Е. ЧЕРНОГРАДСКАЯ

МУЗЫКА КЭРЭ ЭЙГЭТИГЭР УГУЙАР

НАМ СИРИГЭР

Өрө көтөзүү (эригэр)

Нарын-намчы Нам сиригэр Сайын кэллэ биһиэхэ, Ыллыы-туойа үгкүүлээн Үөрэ-көтө көрсөбүт.

Көвөрөн көстөр айылбата Хатыг чаран кэккэлиир. Хос ырыата.

Хос ырыата: Өбө-аймах ылыыр-туойар, Өбө-аймах үгкүүлүүр. 2 төгүл

Нарын-намчы Нам сиригэр Чыпчаахтар ылыылылар Хатыг чаран быһынан Өбөлөрбүт сырсаалар.

Нарын-намчы Нам сиригэр Көрүүххэ кэрэтиэн

Хос ырыата.

Сотуртаабыта 5 №-дээх «Кэскил» оҕо саадыгар «Чупчаара ылыырын» дьин ааттаах детсад музыкальной салаааччыта Татьяна Ивановна Винокурова айар үлэтин отчуота буолла. Т.И. Винокурова туһунан кэспир буоллаха Кэбээйигэ төрөөн-үөскээн, онно оскуоланы бүтэрэн Дьокуускайга музыкальной училищеда үөрэммитэ. Баянист идэтин баһылаабыта.

Москвитина, уолаттар хордарыгар Миша Перетертов, Сема Осипов о.да. сылдьаллар. Оҕо эйгэтин Түөлбэтин кытта ыкса сибээстээхтик үлэлиир. Манна С.Н. Неустроева салайар үгкүү ансамблыгар Ньургуйаана Иванова, Маша Попова, Оля Аргунова, оттон А.И. Олесова салайар уолаттар ансамблларыгар Максим Евстафьев, Вова Олесов, Валера Чиряев, Илья Иванов, Вова Григорьев сылдьаллар.

Үөрэҥи бүтэрбит эдэр специалист И.Хомустаах музыкальной оскуолатыгар кэлэн үлэтин саҕалаабыта, олодун аргыһын булан ыал буолбута уонна Намга көһөн кэлэн оҕо музыкальной оскуолатыгар баян кылааһыгар 10-ча сыл учууталаабыта.

Татьяна Ивановна айымнылаах үлэти, I категориялаах специалист, активист, үс уол оҕо тапталлаах ийэлэрэ. Кини тустаах үлэтин эрэ мунҕурдамат, улуус араас мероприятияларыгар көхтөөхтүк кыттар. Ол курдук баянистар улуустааҕы конкурстарыгар 1996 с. иккис миэстэ буолбута, 1998 с. Иннокентий Дураев бириининэн наараадаламмыта.

1993 сылтан кини «Кэскил» детсадка музыкальной салаааччы. Татьяна Ивановна манна үлэлииртэн ыла детсад оҕолоро музыка, ырыа, үгкүүгэ тардыһылар биллэрдик үрдээтэ. Өрөлор араас музыкальной конкурстарга, фестивалларга активнайдык кытталлар уонна өрүүтүн бириистээх миэстэлэргэ тиксэллэр. Кини иипит өвөрлөттөн Намнааҕы оҕо музыкальной оскуолатыгар үгкүү кылааһыгар Слава Борисов, Дима Деллахов, Лена Сивцева, Жена

Татьяна Ивановна үлэтин таһынан хоһоонго холонор, ырыа айарга боруобаланар. Кини айбыт ырыатын бастаан дьэтигэр, онтон биригэ үлэлиир коллегаларыгар иһитиннэрэн сыанабыл ылар идэлээх. Бэйэтэ музыкалар аҕалаах, ырыаһыт ийэлээх ыал өрөтө буоларынан ырыа эйгэтигэр дьиннээхтик ыларбыт кининэн буолар. Детсад оҕолоругар «Бу

ИДЬУО ИИТИННЭРЭР
СААСКЫ БИНАХ САЛБАМЫТЫНАН...
Улууска кэбиһилээх оттор сүтүүлэрэ бэлиэтэннэ. Ол курдук, Нам селотун олохтоохторо Слешцовтар сайыны быһа оттоон чөкөһүт Хоптолоох арыһыгар 2,5 тн. ото, оттон Генеров Сана арыһа баар кэбиһилээх отуттан ыгыс соттубуттар. «Нам» УПХ гараһын хара санаалаахтар үрэйэн, ыларын ылыгыттар, ыспыттар-тохпугуттар. Оттон Граф Биэрэгэр гр-ка Шарина бэйэтигэр тийиммит. Ити нэдиэлэ 5 киһи бытархай күлүгэнистибэ, 41 киһи арыһылаан милицияда аҕалынылар. 56 суоппарга суол быраабылатын кэһин иһин боротокул толорудунна, кинилэртэн үс киһи арыһы испит. ДНД-га графиктаах тэрилтэлэртэн улуустааҕы киһи балыһантан тахсыбаттар.

КЭСКИЛ

Күн айы детсадка Мустамыт ооньуубут, Араас оҕо түмсэммит Добор-атас буолабыт.

Ырыаны, үгкүүнү Угүһү билэбит, Ааҕарга-суоттуурга Үөрээн иһэбит.

Хос ырыата:

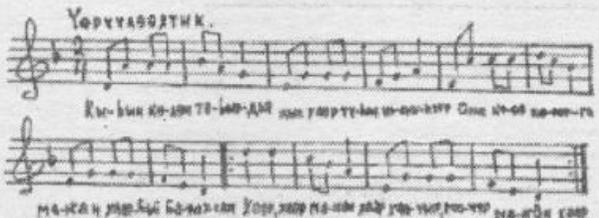
Хос ырыата.

Оо, кэрэ «Кэскил»

Ып-ыраас хостордоох, Миннигэс астардаах, Биһиги детсадтытын Олуус-олуус таптыбыт.

Тупса турдун «Кэскилбит»!

МАҢАН ХААР

Кыһын кэлэн таһырдыа Кыс хаар түһэн үлүһүгүр, Олуус кэрэ көрөргө Маҕан хаарбыт барахсан.

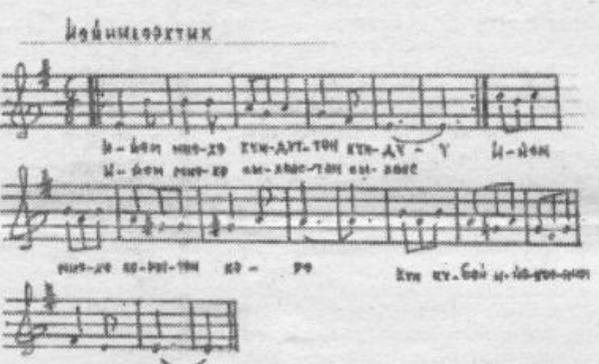
Хаачыр-хоочур 2 төгүл Маҕан хаар. Өбөлөр үөрэннэр Салааскаан ооньуулар, Хаар кырыпаа ыһыллан Сирэйдэрэ тэтэрбит.

Хос ырыата:

Хос ырыата.

Хаар, хаар Маҕан хаар.

ИЙЭКЭМ БАРАХСАН

Ийэм миэхэ күндүттэн күндү, Ийэм миэхэ сылаастан сылаас,

«Өбөккоонум барахсан», — Уонна тобобүттэн сыллыыр.

Ийэм миэхэ кэрэттэн кэрэ Күн күбэй ийэкээним барахсан.

Хомолто дьэни билимэ, Өрүү үөрэ-көтө сырыт, Мэлдьи харахпар бу баар курдук

Ийэм миингин күннэтэ айы Ырыа ыллаан, бигээн уттар.

Ийэм сырдык, сылаас мичээрэ.

Татьяна Ивановна эһиэхэ анаан суруйбут ырыата дьэтигэр оҕолор харахтара чоҕулуһан үөрэс түһэллэр уонна үөрэн-көтөн туран ылыһапыттан барааччылар. Кини бу детсадка үлэлииртэн ыла уолаттар ансамблларын тэрийэн утумнаахтык үлэлиир. Манна кини айбыт «Күһүн» (И. Плакида тыллара), «Эдэр саллаат» (И. Френкель тыллара), «Саҥа дьыл» (М. Обутова-Эверсто-

ва тыллара) ырыалара ыланьылар, иһити тэнэ детсад гимнигэр кубулуйбут «Кэскил» дьин ырыаны өрөлор үгүстэрэ ылыһылар. Татьяна Ивановна мань тэнэ «Маҕан хаар», «Ийэкэм барахсан», «Нам сиригэр» дьин ырыалары суруйда.

Ирина МАРКОВА, «Кэскил» детсад иһтээччигэ

АБЫЙАХ ТЫЛ МИННИГЭС

2000 сылга киин уонна илин эңгэр улуустарын идьаалаҕа отделларын XXVI-с Спартакиадалара Томпо улуунун Хаандыгатыгар ытытылына. Манна тобус улуус ИДЬУО-ларын хамаандалара түмсөн спорт аҕыс көрүгэр илин-кэлин түһүстүлэр. Ыһылаах-хаһылаах күрэхтэһиилэр түмүктэринэн биһиги погоннаах спортсменнарбыт уопсай түмүккэ барыларын иннилэригэр түһэн чемпионнаан сүргэлэрэ көтөбүллэн кэллилэр, былырбын Намга кыайыттарын бигэргэттилэр.

ааттаммыт дойдулартан эти, эт бордодууксуулары улууска аҕалан атыһааһын кытаанахтык бобулларын туһунан Нам улуунун ветуправлениета иһитиннэрэр. К. ОЛЕСОВ

Мас тардыһытыгар хамаанданан түмүккэ кыайан, 1 м. ылыһылар. Бэйэлэрин ыһаһыннарыгар Иванов В.Н., Петров Н.А., Сивцев В.М. чемпионнаатылар. Иванов Н.С., Кутуков П.В. иккис, Назаров Н.Н. үһүс буолдулар. Саахымакка эмиэ бастаатылар. Волейболга, хайыһар эстафетатыгар 2 м. ылыһылар. ПМ бэстилэтинэн ыгытыга 3 м. табыстылар. Манна ИДЬУО начальнига Павлов 1 м. ыла, киһи солбуһааччыта Эверстов С.И. 2 м. буолла. Канаат тардыһытыгар, автомаатын ытыгыга төрдүстээтилэр. Арай сааһа сэмэй көрдөрүүлэниилэр. Чемпионнаабыт намнар кэһилэриттэн Уус-Алдан, Мэңгө-Ханалас ИДЬУО-ларын күүстээх хамаандалара иккис, үһүс буоллулар.

Кулун тутар 31, муус устар 1-2 күннэригэр Чурапчыга баһаартан быһыһар этэрээттэр улуустарынан күрэхтэһиилэрэ буолла. Аҕыс улуустан 200-кэ баһаарыныһыктар түмүстүлэр.

Илинги Казахстан уобалаһын Кокпектинский оройуонугар уонна Китайга ынах сүөһүгэ чума ыарыһа көстүбүттэринэн анал көнүл бэриллэр диэри ити

Күрэхтэһии үөрүүлээх парадьгар УГПС начальнига полковник И.Я. Готовцев тыл эттэ. Үс күннээх эрийсиилээх күрэхтэһии түмүгүнэн 77,5 очколаах Чурапчы хамаандата телевизорунан, 76,5 очколаах Уус-Алдан хамаандата музыкальной киһинэн, 69 очколаах Нам хамаандата үһүс миэстэгэ тиксэн телефонунан наараадаланньылар. Баһаары түргэнник умулларыга аналлаах күрэхтэһиилэр түмүктэринэн Уус-Алдан бастаан УГПС анал бириһин-холодильнигы ыла. Чурапчыга улуустартан кэлбит хамаандалары көрсүү, күрэхтэһии хаһан, ханна буоларын биллэри, массыналары гарыһынан хааччыһы ситэтэ суоҕа ыарахаттары үөскөттэ.

Бириэмээгэ ыттаран ханык да культурнай сыһына буолбата. Биһиги хамаандабытын хаһаайыстыбаннай тэриллэринэн хааччыһыанар уонна хамаанда чилиэннэрэ аһы-үөлү сөп буоларынан өйүлээн эрэйдэмэтибит. Ыраах сиргэ тэрээһин үчүгэйэ коллектив күүһүн түмтэ. Аны эһиил этэрээттэр күрэхтэһиилэрэ Намга буолар дьин быһаардылар.

К. ЕРЕМЕЕВ, I Хомустаах

МАХТАЛ

Мин ыарахан туруктаах реанимацияга кирибитим. Ол кыһалдалаах кэмэр миэхэ хааннарын биэрэн олохтун быһаабыт дьоммор: Никитина К.Д., Романов А.П., Бесчетнова Л.Д., Собакина Л.В., Попова Д.А., Кириллина Т.П., Суздаков А.Д., Макаров А.М., Барамыгина А.Н., Сидоров С.С., Румянцев Т.Д., өй-санаа өттүнэн күүс-көмө, тирэх буолбут Көбөкөңгө, Түбэҕэ, Модука, Намна олодор доһотторбор, балыстарбар, күтүөттэрбар, бырааттарбар, убайбар, саҥаспар, сиэнэрбар, биригэ үлэлиир дьүөгэлэрбар, чугас доһотторбор «Эдэрсиннэргэ», олодум аргыһыгар Уйбаанна барҕа махталбын биллэрэбин. Балыһаҕа сытар кэмэр бары кыһамныларын ууран эмтээбит врачтарбар Пестряков В.Н., Москвитин К.Г., Корнилова А.Н., реанимация, хирургия медперсоналыгар бу дьоллоох олоххо иккистэн эргиллэрбиттэригэр кэмэйэ биллибэт махтал тылын этэбин.

Баһарабын амарах санаалаах дьоммор дьолу-соргуну, дьоллоох олоҕу.

Макарова Е.И., Ботүрүк

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

СУРУТААЧЫЛАРЫБЫТ БОЛДОМТОЛОРУГА!

«Энсиэли» хаһыат 1998 уонна 1999 сыллардаагы нүөмэрдэрин (толорута да суох буоллун) тиһэн ууруна сылдар бары сурутааччылары, бука дьин баһаалыста, маньык телефонунан билсэ сылдаргытыгар көрдөһөбүт: 21-3-32.

9-таах ат уонна икки уулаах ынах атыһыланаллар. Билсэр тел. 21-6-41, киһэ 6 чаас кэһиттэн.

- Магазин «Любава» предлагает следующие продукты:
- 1. «Рама» 250 г. — 10 руб.
  - 2. Р/масло «Санни голд» — 23 руб.
  - 3. Рис шлифованный — 15 руб.
  - 4. Сахар-песок — 11 руб.
- Мы работаем без обеда с 9 до 18 часов. Выходной — воскресенье.

Күндү кыһыым, балтыбыт, эһинийбит ШАРИНА Күнэй Егоровна б.д. муус устар 5 күнүгэр эдэр сааһыгар хомолтолоохтук өлбүтүн бары билэр дьоммутугар, таһаарыстарыгар дьириник куругулан туран иһитиннэрбит. Ийэтэ, биригэ төрөбүттэргэ, саҥастара, күтүөттэргэ, сиэннэргэ	Граф олохтооҕо Герой-иһа Шарина Дария Гаврильевнага таптыр кыһына	ШАРИНА Күнэй Егоровна эдэр сааһыгар хомолтолоохтук олохтон туораабытынан ийэтигэр Дария Гаврильевнага, дьоморугар, кыһыгар Даһеһыкага дьирин куругураммытын тирээдэбит. Аппаныттан доһотторо	ШАРИНА Күнэй Егоровна эдэр сааһыгар олохтон туораабытынан хомолтобутун тирээдэбит. Гүлөваттар, Романовтар, Марковтар
---	---	---	---

КӨННӨРҮҮ

«Энсиэли» хаһыат кулун тутар 11 күнүттэн 27 Нөгэр «Бэҕэһэ... Бүгүн... Сарсын...» рубрикага «Хамааратта орто оскуолатыгар экспериментальнай үлэ ситэтэ суоҕа бэлиэтэммит, завучтара эһиилгиттэн уурайар буолбут» дьин информацияны биэрбит дьон өйдөспөтөхтөрүттэн оскуола завуча үлэтигэр уһуллубутун курдук сыһа өйдөбүл бэриллибит. Ону завуч бэйэтин сайабылыаннаһытынан эһиилги үөрэх дьылыгар комплектованига кирибэтэ 1999 сыл ахсынньыга биллибитэ дьин таба өйдүүргүтүгэр көрдөһөбүт.

Үөрэх улуустааҕы управлениета

РЕДАКТОР — В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улуунун дьаһалата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тугуһууну контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээкэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар регистрацияламыт нүөмэра — Я 0085.
Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэтигин, дьэтигэр аадырыһын чопчу ыйыҥ. Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биэр буолбат.
«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республикага, Нам с., Октябрьской ул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Талыһына уонна таһыһына «Энсиэли» хаһыат редакционной-издательской систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лие.
Индексэ — 54839. Тираһа — 2377
Бэчээкэ илии баттанна — 12:00 ч. 10.04. 2000
Сахааһын №-рэ — 41